

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati, za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gold., za pol leta 8 gold., za četrt leta 4 gold. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gold., za četrt leta 3 gold. 30 kr., za en mesec 1 gold. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kraje. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele za celo leto 20 gold., za pol leta 10 gold. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gold. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr. če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska. Vsakokrat se plača štempej za 30 kr. Dopolni naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani na celovski cesti v Tavčarjevi hiši „Hotel Evropa“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Tavčarjevi hiši.

Spomenica italijansko-tirolskih poslancev.

Omenili smo uže, da so državni poslanci z laškega Tirolskega priobčili spomenico, v kateri izrekajo težnje in zahteve južnega, laškega dela tirolske kronovine in na srce polagajo državnemu zboru in vladi, naj loči laški od nemškega dela in privoli posebni deželni zbor za Trentino.

Iz te spomenice hočemo navesti glavnije stvari, ker so razmere v marsičem podobne razmeram Slovencev in ker se nam zahteve laško-tirolskih poslancev zde popolnem opravičene.

Po kratkem uvodu, v katerem se hvalijo direktne volitve, skuša spomenica iz zgodovine dokazovati, da je Trentino uže od nekdaj bil samostalna dežela in sicer do francoskih vojsk, kot kneževina pod oblastjo škofa Tridentskega; a spomenica precej dostavlja, da ne misli opirati se na zgodovinsko pravo, katero bi deželo vrnilo pod absolutno duhovensko oblast. Ko bi zgodovinsko pravo za države in dežele bilo edino vodilo njihovega pravnega obstanka, potem bi večina teh dežel v sedanjosti bila brez pravne podlage.

Leta 1803 je Trentino bil s Tirolskim združen in odslej se je začelo silno ponemčevanje zlasti po nemških uradnikih, ki so povsod v laškem Tirolskem dobivali najboljše službe, da si laščine niso bili zmožni. Leta 1848 se je sklical tirolski deželni zbor na podlagi volilnega reda, ki je prebivalce Trentina očitno glede števila poslancev okrajšal. Zato so volilci precej protestovali in nobeden poslanec nij vstopil v deželni zbor. Leta 1849, ko se je razglasila oktroirana postava, ki pa nikoli nij stopila v dejanje, ostal je Trentino združen s Tirolskim, a druge manjše dežele so se ločile in dobile svoje gubernije, kakor Šlezsko od Moravskega, Bukovina od Galicije, Koroško od Kranjskega.

Tudi leta 1860 in z ustavo od 26. feb. 1861 so dobile nekatere deželice svoje posebne deželne zbore, kakor Vorarlbersko, poprej s Tirolskim združeno, Gorica in Istra, Solnogradska; samo želje Trentina niso bile uslišane. Zato laški poslanci zopet niso vstopili v deželni zbor tirolski, da si so volitve vsako leto se ponavljale.

Po tem zgodovinskem uvodu popisuje spomenica sedanje razmere Trentina. Prebivalstvo je čisto italijansko in sicer ne samo po rodu in jeziku, ampak tudi po svojih šegah, po geografski legi, po klimatičnih in zemeljskih razmerah. Res se je par sto nemških rodbin tu pa tam po deželi naselilo, pa so se večidel poitalijančili.

Čudno je, da se je v novem času skušalo te redke nemške naselbine zopet oživetiti, kakor da bi veliki nemški narod, ki šteje nad 40 milijonov duš čutil potrebo, to število za par sto povekšati — po galvaničnih skušnjah.

Dosti več je Italijanov po nemškem Tirolskem naseljenih, kjer so celi okraji in cele vasi laške, a nikdo ne misli, da bi mi imeli kake pravice do njih. Da smo Italijani, to je znana stvar; a naši protivniki nam ugovarjajo, da živimo na nemških tleh, kakor da bi človek bil pridelek zemlje.

Večidel naših ljudi ne zna nemški, celo v omikanih krogih je popolno znanje nemškega jezika redko. V deželnem zboru tirolskem bi sicer smeli laški govoriti, a taka debata bi bila neplodna. Pa ne samo deželni zbor, tudi deželni zavodi (naučni in dobrotni) morajo svoj jezik imeti. Če so ti zavodi namenjeni dvema narodoma, potem je gotovo slabši v narodnem oziru prikrajsan.

Edino sredstvo, da se odpravijo naše težnje in da se uresniči 19. člen osnovnih postav, je dovoljenje samostalnega deželnega zbora za Trentino. Naša dežela šteje 360.000 prebivalcev in je za vsem sposobna, da sama opravlja svoje zadeve. V Avstriji je pet kronovin, ki so manjše od naše dežele.

Spomenica se potem obrača proti pomislekom in ugovorom, kateri se delajo napram želji ločitve. Prvi tak ugovor je, da je v Avstriji dosti kronovin z mešano narodnostjo, da bi tedaj celi sedanji ustavni sistem bil v nevarnosti, ako se dajo eni narodnosti kake prednosti, katere bi potem drugi narodi tudi za sebe zahtevali in tako razrušili edinost države.

Istina je, da so take kronovine in baš to združenje dveh narodnosti je krivo nezadovoljnosti, ker skoraj povsod te različne narodnosti se ne bi dale ločiti brez prikrajsanja druge po drugi. Pri nas pa je jezična in narodna meja natanko zaznamovana in vse laško prebivalstvo želi, da se loči od nemškega Tirola. Mi ne zahtevamo nikakoršnih privilegij, nego samo enake pravice za vse. Mi menimo, da naše želje ne da bi ustavi nasprotovale, še celo uresničijo glavno misel ustave. Avstrijska ustava gotovo ne namerava, iz različnih narodnosti napraviti eden narod, kakor tudi tega ne, da bi ena narodnost nadvladala vse druge. Cilj ustave je, da zediní različne narodnosti v duhu složnosti. Zato treba odpraviti vse, kar bi utegnulo med narodi napraviti prepir. To pa se zgodi po umetelnem združenju dveh različnih, od narave ločenih narodnosti.

Drugi ugovor je, da bi privoljenje lastnega deželnega zbora bil prvi korak do aneksije naše dežele od italijanskega kraljestva. Ta ugovor je prazen, kajti v mirnih časih državni zbor in vlada ne bi privolila take ločitve od Avstrije; sam deželni zbor pa nema moči, niti armade, da bi kaj takega mogel početi. Ako pa kaka vojna nesreča izide, ne briga se zmagovalna oblast pri svojih pridobitkah za deželne meje premaganih.

Spomenica prehaja na pravno vprašanje. Ako se stvar tirolskemu deželnemu zboru izroči, bode od tega gotovo zavržena in predlog bi ne dobil proste večine. Če državni zbor izreče, da nij kompetenten, bi s tem objavil svojo onemoglost, da ne more odpraviti hude krivice, katero trpi eden del avstrijskega prebivalstva. Naše menenje pa je, da je državni zbor kompetenten v tem vprašanju baš po ustavi od 21. decembra 1867. Tukaj ne gre za spremembo notranjih zadev tirolskega deželnega zbora, ampak za to, da se pravice, katere prilastejo deželnemu zboru, izročajo dvem ločenim zborom. Sedanji tirolski deželni zbor ima svoje pravice od najvišje državne oblasti, tačas od cesarja; iz istega vira, t. j. od današnje postavodajalne oblasti bi imel novi deželni zbor svoje pravice.

V delokrog državnega zbora spadajo one zadeve, katere se tikajo dolžnosti in razmer posameznih dežel med soboj. Če ta delokrog obsega razmere med dvema kronovinama, tem bolj mora obsegati razmere med uže obstoječim deželnim zborom in takim, ki se ima še le ustvarjati. Kompetencija državnega zbora je brezdvomno izrečena v osnovni postavi od 21. febr. 1867, §. 11.

Končno naznanjajo laško-tirolski poslanci, za vsem je 7 pod spomenico podpisanih, da bodo v državnem zboru storili predlog, naj se za laški del Tirolskega posebni deželni zbor privoli.

Radovedni smo, kdo bode podpiral ta predlog in kako se bode proti njemu obnašal državni zbor. Ustavovercem, kakor je soditi iz njihovih listov, ta predlog nikakor nij po godu; a italijanskih poslancev ne bi radi razžalili, ker so njihovi zavezniki v drugih političnih vprašanjih.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. marca.

Ministerski načelnik Auersperg je v nedeljo zbral glavače ustavoverne stranke okolo sebe v posvetovanje. Navzočni so bili vsi ministri. V tem posvetovanju se je baje zopet ponovilo ustavovrno bratstvo in so se zedinili, kako bodo dalje postopali v državnem zboru. Za kratko časa bo o veliki noči državni zbor odložen, potem v aprilu za

dalje časa zavoljo delegacij. Dež. zbori se skličejo 15. septembra.

V **državnem zboru** je levica izročila nasvet, naj se časopisne kavičije odpravijo. — Konfesionalne postavbe pridejo uže v sredo na vrsto.

Na **Ogerskem** je ministerska kriza dovršena. Hunia poroča o tem: V ponedeljek bode ministerski predsednik Szlavy Nj. Vel. izročil prošnjo za odpust in bode tudi neko spomenico priložil, v kateri bodo razlogi denšnjega položaja objasnjeni. Ako bi cesar potrdil nekatere predloge Szlavyjeve, bilo bi še mogoče, da ta ostanem inister. Trefort in Szapary pa gotovo odstopi.

Vnanje države.

Francoški listi pišejo o listu cesarja Viljema na Carla Russela. „Journal des Débats“ pravi, da je pismo malo „preslovesno“, in misli, da je boj, ki se je proti Rimu vnel, malo prehud. — Bonapartistična propaganda je zelo uspešna, tako, da se ventilira uže misel, da bi se vsi udje družine Bonaparte s Francoske preprodili. Toda rojalistični udje kabineta si ne bodo upali kaj takega zbornici predlagati, ker bi potem republikanci zahtevali, naj se tudi principi Bourbon in Orléans preženó.

Sé **Španjskega** dohajajo telegrami, ki poročajo o veliki zmagi Karlistov, in da je republikanska vojska pod Morionesom popolnem tepena. Loma je šel iz Toloze v San-Sebastian. Karlisti so prišli v Amposto, ki je na meji med Katalonijo in Valencijo. Tako poroča „Vtl.“; čez nekaj dni se bo videlo, je-li to resnica.

V **nemškem** državnem zboru se razpravlja zdaj tiskovna postava. Ta točka je prouzročila uže burne debate. Kot glavna diferencija je pravica konfisciranja vsakojakih tiskanih reči. Konfisciranje se ima odpraviti v vseh onih slučajih, kjer se daje dolžnostni eksemplar.

Dopisi.

Iz Gornjega grada na slov. Štajerji 23. febr. [Izv. dop.] Veselo je gledati, kako po našem kraju narodni duh vedno močnejši veje in se širi vedno bolj med prosto ljudstvo. Jako veliko vnetje g. tržanov in kmetov za narodno reč nam to pričuje, kajti prvi radi dosti žrtvujejo, da bi le količkaj svoje brate razveseljevali in jih k napredku spodbujali. — Na pustni ponedeljek se je napravilo v graščini diletantno gledališče, pri katerem je blizu dve sto gledalcev navzočih bilo. Prišli so od vseh bližnjih krajev k tej veselici. Predstavljale ste se šaloigri „Uskok“ in „Servus Petelinček“, kateri so g. dijaki in drugi prijatelji narodne zabave izvrstno igrali.

Našemu kmetu tako dopadajo slovenske predstave, da bi jih vedno gledal, zaradi tega bo na velikonočni ponedeljek zopet druga predstava. Zabava je trajala do pozne noči.

Včeraj (v nedeljo) smo imeli zopet veselico, katero so g. tržani napravili našemu domoljubu in rojaku, ter za rod slovenski vedno vnetemu č. g. Jaršetu vsled njegove prestave v Celji. Gg. tržani so mu pokazali svojo ljubezen, kakor jo tudi on goji za celo občino in v obče za svoj dom in narod. Dokaz tega je venec iz bršljina, katerega so mu kmalu po polnoči dali vznak njegove službenosti in domoljubja. Napitnice so se za napitnico vrstile in bili so vsi skupoma veseli do belega dne. — Sprožila se je tudi misel, da bi napravili kako narodno društvo. Oživite katero in videli boste, kako bo veliko pripomoglo k narodnemu napredku.

Iz slovenskih gor na Stajerskem 26. febr. [Izv. dop.] Dne 12. febr.

smo imeli zbor kmetijske podružnice v Radgoni. Uže več nego 20 let zahajam k sejam te podružnice, ali vsako leto se mi bolje vidi, da Slovenci nismo poklicani, da bi tukaj z Nemci vred družbene reči razpravljali. Žalostno je gledati, kako se tukaj godi v zboru; za Slovence se nikdo niti ne zmeni. Ti sede tam kot plabe ovce, kakor da bi ne bili tukaj doma, ter tiho poslušajo, kaj se govori: malokateri se drzne usta odpreti, da-si tudi je nemščina zmožen in lepše govori, nego tukajšnji Nemci. Slovenec je pač dobra duša: neumorno se trudi in dela drugim na korist ter plačuje, a ne da bi imel za-se kakšen dobiček.

Kakor doslej, govorilo se je tudi takrat o neznamenitih, za Slovence nevažnih stvareh. Mi Slovenci imamo druge potrebe, kakor Nemci: onstran Mure je poljedelstvo, živinoreja, na tej strani pavino- in sadjereja prava zadača; in ko bi tudi imeli enake težnje, nas vendar ne zedinja vez materinega jezika, razen nekaterih vasij na ogerski meji, kjer bivajo Slovenci. Da-si tudi tem našim zapuščeni bratom magjarska oholost svojo azijsko kulturo vsiljuje, vendar so še mnogo bolj narodni, nego marsikateri med nami ter radi dohajajo k zborom, da se seznanijo s svojimi rojaki ter jim potožijo svoje nadloge. Takrat je prišlo dosta udov in bili so večidel — Slovenci. A srce me je bolelo, da se je govorila edino zveličalna — nemščina. Bili so tudi nekateri učitelji navzočni, a nobeden si nij upal ziniti slovenske besede. Sploh me je žalilo neprijetno lomljenje nemških besed. Da bi vendar ti možaki rajši slovenski govorili, ako jim nemščina gladko ne teče.

Pri tem zboru sem zopet živo čutil nujno potrebo kmetijskega društva. Uže je minolo leto, kar sem razodel svojo misel o dotičnem društvu v „Slov. Narodu“, kar je tudi „Soča“ ponatisnila; toda tamoja misel je ostala „pobožna želja“: dosta je bilo med tem časom pričkanja po našem novinarstvu, toda o tem društvu nij nikdor več omenil. „Slov. Gospodarju“ se še niti vredno nij zdelo, o mojej misli kaj omeniti ali vsaj moje prošnje ponoviti, da-si tudi je „časopis kmetom za poduk“.

Torej Vas še enkrat opominjam, blagi prijatelji slov. naroda in njegovega napredka! Osnujte slovensko kmetijsko društvo in prost kmetijski časnik, ki bode kmetu koristne in podučivne reči podajal ter nam več koristil, nego druge nepotrebne listine. Jaz kot prost kmet se ne brigam toliko za „visoko“ politiko in ne študiram znanstvenih razprav, temuč meni je ležeče na gospodarskih podukih in rajši čitam to, kar je za kmetovanje potrebno. Kmetu je treba poduka za obdelovanje polja in vinogradov, a ne strastnih polemik.

Na delo, slovenski kmetovalci!

Dominik Čolnik.

Iz Št. Petra na Krasu 26. febr. [Izv. dop.] Naše mednarodno bralno društvo je imelo 22. t. m. svoj občni zbor, v katerem se je društvo konstituiralo; bil je zbor jako mnogobrojen. Iz poročila osnovalnega odbora se razvida, da šteje društvo uže sedaj 50 udov, gotovo jih še več pristopi. Dnevni red se je vršil, kakor po navadi o enacih prilikah. Kar me je posebno veselilo, bilo je to, da sem videl med zbranimi veliko večino naših tukajšnjih kmetov, kateri

so kazali razum za društveno življenje. — In „Novice“ naj bi pustile svojo monopolno očetovsko skrb in šaljivost za nas, če vprašajo po značaji tega društva. Najbrže se penijo, ker se nij njih vprašalo za svet in prosilo za patronat. V prvej vrsti bo temu narodnemu društvu pred očmi poduk gospodarski in obrtnijski in izbuja osobne samostalnosti in za to nij treba škandalov in posebnih priseg na politične barve. — Precej pri občnem zboru je g. predsednik naznanil, da bo — če posebnih ovir ne pride, 8. mar. mala veselica, pri kateri se bode razgovarjalo o novej cenzitvi zemljišč, napravila tombola in igrala primerna igra. Tudi petje se bode skušalo na noge spraviti. Vidite „N.“ breznarodnostno društvo spoja „utile cum dulci“. Za predsednika volil se je per acclamationem g. Fr. Legan in ravno tako za blagajnika g. Jože Valenčič; v odbor pa g. Dekleva, Korošec (v odborovej seji za podpredsednika), Resman (v odborovej seji za tajnika), Špilar Jan. in Žbona. O naročenih časopisih, projektirane knjižnici in sploh o daljnem delovanju društva poročam pozneje.

Z Dunaja 27. febr. [Izv. dopis.]

Nove železnice so oni magnet, kateri vleče deputacije iz raznih avstrijskih dežel in krajev. Včeraj je prišla mnogobrojna deputacija iz Ljutomer, Radgone, Ormuža ter iz nemških krajev ob ogerski meji zaradi železnice Dunaj-Novji, katere minister Banhans dozda še nij hotel postaviti med subvencionirane železnice. Tudi zaradi železnice Kvitelfeld-Zaprešič so uže deputacije tukaj bile druge pa še pridejo. Ministri dajo vsem dobre besede in na pol obljubujejo, a do izvršenja je še dolga pot.

Cesar se je vrnil z Ruskega in precej po prihodu sprejel ministerskega predsednika Auerperga in ministra Lasserja, da sta mu poročala o situaciji. V opozicijskih krogih se sicer govori od ministerske krize, a človek le prerad to vidi kar si želi. V istini nij upati da bi sedanje ministerstvo skoraj odstopilo; k večjemu bi Depretis svoje mesto pustil drugemu ustavovercu; in še to se ne bode lahko zgodilo, dokler denarna kriza nij kolikor toliko poravnana. Zakaj „Neue Freie Presse“ in njene tovaršice tako silno kriče proti Depretisu, tega nij težko uganiti, Nekdaj, v času največjega švindla se je ustanovilo delniško društvo „Zeitungs-Aktien-Gesellschaft“ katero je novo in staro „Presse“ za velikanske denarje — govori se od dveh milijonov gold. — kupilo. A prišel je krah in društvo nij našlo več kupcev za svoje delnice. Zdaj to društvo nadleguje finančnega ministra, naj bi se mu iz državne posojilnice vsaj pol milijona goldinarjev posodilo, a brez uspeha; Depretis je proti takemu tratenju državnih denarjev. Od tod sveta jeza „N. Fr. P.“ „Tagblatta“ in tutti quanti.

Vreme, nekaj dni uže prav po spomladansko prijetno, postalo je zopet pusto; sneži in dežuje, da so ceste polne blata in se še tramwayji težko naprej pomičejo.

Mesto superintendenta za Knaflowe štipendije še nij oddano. Imenovati ga ima vseučiliščni konsistorij. Po ustanovnem pismu Knaflowem mora superintendent biti samo doktor prava s Kranjskega doma. Govori se od dveh tukajšnjih doktorjev, na katera misli konsistorij; menda še prihodnji teden se stvar odloči.

Domače stvari.

— (Velik dobrotnik). Uže omenjena poslednja oporoka dne 24. febr. umrlega klavirarja Andreja Bitenca v Ljubljani se glasi, kakor iz avtentičnih virov poizvedamo, tako-le: „Po moji smrti, naj se moje premoženje proda in kakor hitro moči na obresti naloži. Precej, ko se premoženje proda in naloži, naj se natekle obresti od kapitala delé, ali vsake tri mesece ali vsacega pol leta v sedmih enakih delih, to je: šest delov med šestere otroke mojih dveh bratov in zadnji del za šolo v Št. Vidu nad Ljubljano. Po smrti enega ali drugega imenovanih dedičev, naj se delijo obresti od kapitala med preživeče in kadar vsi pomrjo, je premoženje šolsko. V Dravljah in Glinicah bila bi potrebna enorazredna šola, katera naj se iz mojega premoženja zida“. Posebno poudarja ranjki, da naj šolsko nadzorništvo nastavi takega učitelja v Št. Vidu, kateri naj poleg drugih navadnih predmetov tudi podučuje šolsko mladino v morali, kultiviranji polja, gozdov in senožeti, sadjereji itd. Poleg slovenskega jezika naj tudi nemški jezik uči. Učitelj mora pa zato dobro plačan biti. Premoženje je ranjki zapustil 90.000 gold. v obligacijah in 3.000 vrednosti klavirov itd. Po odbitih legatih, katere je ranjki še naredil, se sme računati, da dedičem ostane čistega premoženja 70.000 gold. Ranjki je bil tedaj jako velik šolski prijatelj, kar kaže tudi to, da nij svojega premoženja, kakor mnogi drugi za sv. maše obrnil, za katere je volil samo 6, reci šest gold., nego je skrbel za boljšo bodočnost mladine in napredek naroda.

— (C. kr. deželna vlada) je prepo vedala, sklicevaje se na razne kazenske paragrafe, nabirati podpise za znano neumno in dražljivo adreso ali resolucijo ljubljanskega katol. političnega društva. Mi tega policijskega vladnega koraka nikakor ne odobrujemo. Kakšna je to politična svoboda, katero zahtevajo vse stranke in katero moramo vindicirati isto tako za klerikalce, kot za-se!

— (Ex offio) iz goriške na ljubljansko realko prestavljeni prof. Merkl po najnovejšem ministerskem ukazu ne pride v Ljubljano, ampak ostane še učitelj na goriški realki.

— (Krvava ljudska sodba). Iz Rake se nam piše: Denes po noči so ulomili tolovaji v Ivandolu pri sv. Dubu v hram. hoteči vina nakrasti, kakor so uže večkrat srečno storili. A ta pot jim sreča nij mila bila, ker ljudje, ki so jih čakali, napali so jih in brez usmiljenja v prvem hipu jeze, s kameni potolkli, tako, da sta dva pri priči mrtva obležala, tretjega pa so denes na pol mrtvega v Krško pripeljali. — Kartuš in Kovač se imenujeta ubita, najhujša tatova cele okolice sta bila.

Izpred sodnije.

Dva ženska ljubljanska Plahta.

(Konec.)

Dr. Munda, kot zastopnik Izatičeve konkursne mase pravi, da ima kot zastopnik terjati od Aristotelesovke 2400 gld.

Pročitani protokol Jakoba Jazbeca, dediča uradniškega sluga vdove Kikeljeve, kaže, da ima Jazbec od Aristotelesovke še 100 gld. tirjati. Žandarja Jurija Kumarja

je želja po visokih obrestih zapeljala, da je ves svoj prihranjeni denar, 450 gld., posodil Riesnerici, katera je denar izročila Aristotelesovki.

Pročita se protokol Aristotelesovkinoga hlapca Jožefa Goriška, ki pravi, da je gospa v kupčiji z lesom samo tistim denar izplačevala, katerim je gospod rekel, da se jim mora plačati. Drugega opravka gospa nij imela pri kupčiji in je tudi, kolikor je njemu znano, skromno živela. Da je v loteriji igrala, to ve. Gospod A. je enkrat v neki miznici našel za 38 gold. loterijskih listkov.

Bogata sestra gospoda Aristotelesa je bila sicer v Trstu pred sodnijo poklicana, pa kot svakinja zatoženke nij hotela ničesa izpovedati.

Aristotelesovkina hišina pravi v pročitnem zapisniku, da je njena gospa (zatoženka) zmerno in skromno živela in da je bila v gospodinjstvu prav skrbna in natančna. Imela je samo dve navadni obleki in samo 6 srajc. Dobro so pri njej živele samo mešetarice z denarjem, ona sama pa ne.

Protokol gospe Nebenführer, vdove železniškega uradnika pravi, da jej je Aristotelesovka na ponarejene menjice dolžna 1200 gld., katere plačati se je zavezal njen mož.

Ker je gospa Serafina Gajdičevka odpotovala, pa sodnija ne ve kam, se pročita njen protokol. Ko se je bil njen mož, mestni blagajnik, lansko leto sam ustrelil, je prejela od svojih sorodnikov in od dobrotnikov več stotin denarja, katerega je pri Riesnerici na priporočbo gospe Nebenführer naložila. Akoravno je po „krah“ gospe Aristotelesovke na kolenih prosila, da naj jej vrne posojenih 200 gld., jih jej vendar nij hotela, ali nij mogla izplačati.

Zatoženka Aristotelesovka na to pravi, da jo je gospa Gajdičevka uže po katastrofi povsod sama iskala, da bi jej posodila še 700 gld.

G. France Schmidt, trgovec v špitalskih ulicah, se je hotel pri agentu Regnardu oženiti, kjer je bila Izatičevka hišna prijateljica. Da bi dobil njeno protekcijo, jej posodi 5000 gld. Od teh je dobil — velika sreča! — 3000 gld. nazaj, 2000 gl. pa je Izatičevka posodila Aristotelesovki, za katere je plačala v eni sami četrti leta 240 gld. obrestij!

Priča Ida žl. Beck, 40 let stara, pisarjeva vdova, bolj ubogo oblečena. Vse svoje premoženje, t. j. 200 gold. je na priporočilo mešetarice Komeljke posodila Aristotelesovki.

Priča Jožefa Petrovčič, gostilničarka na St. Peterskem predmestji, po prvosedniku pozvana nemško govoriti, nikakor neče nemški govoriti, nego pravi, da zna bolje slovensko. Po slovensko torej dalje pripoveduje, da je pri njej posredovala Komeljka, da je Aristotelesovki posodila 800 gld. Menjice, katere je dobila za ta denar, so bile podpisane samo od žene Aristotelesove, mož priče pa jej je rekel, da more tudi Aristoteles podpisati, da kaka ženska sama ne velja nič. Zahtevala je torej, da bi se tudi Aristotelesovkin mož podpisal. A te podpise je zatoženka Aristotelesovka sama ponaredila. — Ko jej zatožena Aristotelesovka ugovarja, da to, kar je priča povedala, nij po vsem istina, obrne se Petrovčič proti zatoženi in ježno po

nemški reče: „Sie lügen! Schämens Ihnen, Sie Betrügerin, Sie! in zmagovito odide.

Priča Kristina Simon, kondukterska vdova in mati deseterih otrok, je Aristotelesovki sami posodila celo svoje imenje 200 gl., da bi jih porabila zatoženka za kupčijo z lesom.

Priča Neža Keržišnik, 34 let stara šivilja, s solzami v očeh pripoveduje, da je s ponočnim šivanjem krvavo pridelnica denar 320 gld. posodila Aristotelesovki. Izguba je za njo tem bolj občutljiva, ker mora za svojo staro bolno mater skrbeti.

Priča Viljelmína Zajec, kupčevalka z cveticami, je stoprv na večkratno prigovarjanje Aristotelesovke posodila jej 500 gld. proti 5 procentov obresti od 100 gl. na mesec.

Priči čevljarju Tomažu Volti je Aristotelesovka dolžna 200 gl.

Priča Markovič iz Skocijana na Dolenskem, dekla, je posodila po Riesnerici zato pripravljena 300 gld., ker je mislila, da ta denar neposredno na posodo vzame njena gospodinja hišna posestnica Klemens.

Priča Janez Brájdíč, železniški čuvaj, povprašan, kako je on do tega prišel, da je Aristotelesovki posodil denar, pripoveda odkritosrčno zgodovino svoje špekulacije, ki je segla vsem pričujočim globoko v srce, blizu tako-le: 25 let sem železniški čuvaj. Jaz in moja žena sva s tem, da sva pri jedi in oblačilu šparala, kár je bilo le mogoče, prihranila 300 gld., katere sva imela v hranilnici. Seznanim se z nekim Šimencem, katerega povprašam, ker je zmirom brez dela nostopal, od česa živi, in kako službo ima. Pripovedoval mi je, da ima 700 gl. kapitala in ti so pri nekej gospej tako dobro naloženi, da dobi vsak mesec 35 gld. obresti, od katerih živi. Pripovedoval sem to svoji ženi in dolgo sva ugibala, ali bi tej gospej še mi dva zaupala svoje celo v 25 letih prihranjeno premoženje. Odločiva se, da hočeva. Pelje nas ta Šimenec k gospe „Riznarici“, kateri sva izročila denar. Ona nama je za trdno obetala, da ne moreva ničesa izgubiti, ker ima ona za varnost dosti obligacij. In vidite, gospod prvosednik, nadaljuje mož, jokaje se, izgubila sva vendar vse. Pred dvema mesecema smo ležali na kozah bolni, jaz, moja žena in vseh najinih 7 otrok, vsi v bolnišnici, pa nijmo imeli v žepu okroglega. Kako je to hudo!

Marija Sežun je izgubila 870 gl.

Ko državni pravdnik konstatira, da je Aristotelesovka k večjemu 1400 gl. zastavila v loterijo in ker je enkrat 600 gld. zadela, sklene prvosednik Romé obravnavanje in drž. pravdnik dobi besedo, da stavi svoje predloge.

Državni pravdnik dr. Kočevar, dokazuje v izvrstnem, celo uro trajajočem govoru krivdo zatoženih.

Tridnevno obravnavanje proti dvema zatoženima je v socialnem, ekonomičnem in fiziološkiem oziru zanimivo. Prvikrat je prišlo nenaravno hlepenje po hitrem bogastvu pred sodnijo, in tu se je odkrilo brezobzirno, tu se bode tudi kaznovalo, upajmo v svarilo drugim, ki morebiti, še dendenes upajo priti k bogastvu po enakem potu. Slišali smo pri obravnavanju jokanje in stokanje ubozih, kateri so izgubili, v dolgih letih prihranjene novce, videli pa smo tudi, da se so slepariji udali ljudje, pri katerih bi bilo vendar misliti, da spoznavajo, da je taka trgovina gotovo nenaravna, torej pogubna in od

katerih bi bilo soditi, da nemoralnost odr-
tije poznajo in črtijo. Na obtožni klopi sedijo
denes dve ženski, katerima je bilo mogoče
opehariti toliko ljudij za ogromno svoto; a
ko pošten obrtnik ali delaven kmet ne more
proti poštenim obrestim in popolnej varnosti
dobiti majhenega kapitala na posodbo. Pa
saj je današnji slučaj le majhen, kljub
veliki tragediji, ki se je igrala mesec
na Dunaji, tudi tam se je blepenenje po ne-
naravnem bogastvu polastilo najvišjih in naj-
nižjih krogov. Da je bilo mogoče štirim žen-
skam, namreč dvema zatoženima, umrli Iza-
tič in mešetarici Komeljki izvršiti take
goljufije, zato so se posluževale raznih sred-
stev s katerimi so upnike motile. Rekle so,
da je Aristoteles silno bogata, da je kupčija
z lesom izvrstna itd. Ko je obledela prej
zlo verjetna slava Aristotelesovke, počeli ste
menjice falsificirati, svoje življenje zavarovati
in zastavljati brezvredne police. Tudi visoke
obresti so bile povod, da so labkomišljeni
upniki svoj denar, tako rekoč tje v en dan
na posodo dajali. Govornik dalje popolnem
dokazuje da sti imele zatoženi namero go-
ljufati in nasvetuje, da se obe obsodite na
5 let teške ječe, vendar sodnji priporoča
pri sodbi, iti pod postavno mero kazni.

Dr. Kozjak, kot zagovornik Aristote-
lesovke, je govoril dobro, pa ne za sodnike,
nego govoril je poslušalcem na srce, tako
rekoč: „zum fenster hinaus“. Ker pa niso
sodili poslušalci, tudi ne porotniki, nego stari
juristi, je njegov govor zatoženi malo ko-
ristil. Nekaj mu od klakérjev zaklicanih
„dobro“ je votant Perko takoj s svinčnikom
trkaje udušil.

Dr. Rudolf, kot zagovornik Riesnerice
je tajil, da bi imela zatožena res misel go-
ljufati in jo priporočal milosti sodnje.

Razsodba, kakor smo uže zadnjič pove-
dali, se glasi: na dve leti teške ječe, po-
ostreno z enim postom vsak mesec. Obe
ste z malo kaznijo zadovoljni, in tudi dr-
žavni pravdnik. Občinstva je bilo vse tri
dni toliko, da so je morali briči preč poditi
in je v sobani vladala neprenesljiva vročina.

— o —

Postano.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka
in brez stroškov.

Revalescière du Barry v Londonu.

Nobena bolezen ne more izvrstnej Revalescière
du Barry zoperstaviti se in odstrani taista brez leka
in brez stroškov vse bolezni v želodeci, v živcih, v
prsni, na pljučih, jetrah, žlezah, na sliznici, v duš-
njaku, v mehurji in na ledvicah, tuberkole, sušico,
naduho, kašelj, nepraviljivost, zapor, drisko, nespe-
čnost, slabost, zlato žilo, vodenico, mrzlico, vrtogla-
vico, naval krvi, šumenje v ušesih, medlico in blje-
vanje tudi ob času noščnosti, scarno silo, otožnost,
sušenje, revmatizem, protin, bledico. — Izpisek iz
75.000 spričeval o ozdravljenjih, ki so vsem lekom zo-
prstavljala se:

Spričevalo št. 57.942.

Gleinach, 14. julija 1873.

Vašej Revalescière imam razen Bogu v mojih
strašnih boleznih v želodeci in čutnicah življenje za-
hvaliti.

Janez Godec,

provizor fare Gleinach,

pošta Pod goro pri Celovci.

Spričevalo št. 62.914.

Weskau, 14. septembra 1868.

Ker sem dolga leta za kronično bolezen zlate
žile, na jetrah in zapor vsakovrstne zdravniške po-
moči brez uspeha rabil, sem pribežal v svoji obo-
nosti k Vašej Revalescière. Ne morem se ljubemu
Bogu in Vam dovolj zahvaliti za dragi dar narave,
kateri je za-me velika dobrota bil.

Franc Steinman.

Tečnejši kot meso, prihrani Revalescière pri
odraščanih in pri otrocih 50krat svojo ceno za zdravlila.

V plehaatih pušicah po pol funta 1 gold. 50 kr.,
1 funt 2 gold. 50 kr., 2 funta 4 gold. 50 kr., 5 fun-
tov 10 gold., 12 funtov 20 gold., 24 funtov 36 gold.,
— Revalescière-Biscuiten v pušicah à 2 gold. 50 kr.
in 4 gold. 50 kr. — Revalescière-Chocolatée v prahu
in v ploščicah za 12 tas 1 gold. 50 kr., 24 tas 2 gold.
50 kr., 48 tas 4 gold. 50 kr., v prahu za 120 tas
10 gold., za 288 tas 20 gold., — za 576 tas 36 gold.
— Prodaje: Barry du Barry & Comp. na Du-
naji, Wallfischgasse št. 8, v Ljubljani Ed.
Mahr, v Gradci bratje Oberanzmeyer, v Ins-
bruku Diechtl & Frank, v Celovci P. Birn-
bacher, v Lenci Ludvig Müller, v Mariboru
F. Koletnik & M. Morić, v Meranu J. B.
Stockhausen, kakor v vseh mestih pri dobrih le-
karjih in specerijskih trgovcih; tudi razpošilja du-
najska hiša na vse kraje po poštah nakaznicah ali
povzetjih.

Dunajska borza 2. marca.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	69	gld.	70	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	74	"	5	"
1860 drž. posojilo	104	"	—	"
Akcije narodne banke	972	"	—	"
Kreditne akcije	241	"	75	"
London	111	"	35	"
Napol.	8	"	91	"
C. k. cekini	—	"	—	"
Srebro	105	"	25	"

Išče se

poštni ekspeditor.

Ponudbe sprejema Jakob Žni-
daršič na Premu, pošta Ilirska
Bistrica. (46—2)

C. k. priv. vzajemna zavarovalnica proti požarni škodi v Gradci.

O k l i c.

Podpisano zastopništvo si daje čast vsem p. n. gg. zavarovalcem naznaniti, da je upravni svet sklenil,
obrok za poplačo doneskov za leto 1874, kateri so enake visokosti kakor leta 1873,

do 31. sušca 1874

podaljšati.

P. n. gg. zavarovalci se tedaj nljudno vabijo za leto 1874 odmenjene društvene doneske v tem odločenem
času poplačati, da jih ne doleté po §. 60 pravil odločeni slabi nasledki.

Pri tej priložnosti se tudi opominja, da je vzajemna zavarovalnica v Gradci osnovala s
1. prosincem 1873 poseben razdelek za

zavarovanje premakljivih rečij

in torej zavaruje proti požarni škodi tudi stroje, blago, žetve in spravljene poljske pridelke
in zaloge, sploh vse druge premakljive reči.

Ponudbe k zavarovanju se prejemajo pri podpisanem zastopništvu

v Ljubljani, na starem trgu, štev. 47

in pri okrajnem komisarstvu, kjer se tudi vse druge zavarovalstvo zadevajoče reči radovoljno razjasnujejo.

V Ljubljani, 20. svečana 1874.

Zastopništvo za Kranjsko
c. kr. priv. vzajemne zavarovalnice v Gradci.

Karol Hudabiunigg,

inspektor.